

УДК 330.3

О. Г. Білорус

академік НАН України, професор, доктор економічних наук,
завідувач відділу глобалістики, геополітики і геоeкономіки,
Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, Київ, Україна
o.bilorus@gmail.com

ТРАНЗИТИВНІ КРАЇНИ У СВІТОСИСТЕМІ ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОГО ГЛОБАЛІЗМУ*

Анотація. У статті розглядаються трансформаційні проблеми транзитивних країн в умовах постіндустріального світоустрою. Глобальний технологічний спосіб виробництва – основний чинник розвитку формаційної системи глобалізму. Глобальна корпоратизація посилює дію об'єктивних економічних законів нової соціальної формації. Модифікуються всі економічні категорії. Посилюються внутрішні протиріччя системи. Успіхи зворотної трансформації адміністративних економік у ринкові залежать від вирішення складних інституційних проблем. Реіндустріалізація і неоіндустріалізація – неминучі етапи переходу транзитивних країн до постіндустріальних, соціально орієнтованих систем розвитку.

Ключові слова: глобальні трансформації, світосистема глобалізму, глобальний технологічний спосіб виробництва, транзитивні країни, неоіндустріалізація, соціально орієнтовані економіки.

О. Г. Белорус

академик НАН Украины, профессор, доктор экономических наук, заведующий отделом глобалистики, геополитики и геоэкономики, Институт мировой экономики и международных отношений НАН Украины, Киев, Украина

ТРАНЗИТИВНЫЕ СТРАНЫ В МИРОСИСТЕМЕ ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОГО ГЛОБАЛІЗМА

Аннотація. В статье рассматриваются трансформационные проблемы транзитивных стран в условиях постиндустриального мироустройства. Глобальный технологический способ производства – основной фактор развития формационной системы глобализма. Глобальная корпоратизация усиливает действие объективных экономических законов новой социальной формации. Модифицируются все экономические категории. Усиливаются внутренние противоречия системы. Успехи обратной рыночной трансформации административных экономик в рыночные зависят от решения сложных институциональных проблем. Реиндустриализация и неоиндустриализация – неизбежные этапы перехода транзитивных стран к постиндустриальным, социально ориентированным системам.

Ключевые слова: глобальные трансформации, мир-система глобализма, глобальный технологический способ производства, транзитивные страны, социально ориентированные экономики.

Oleg Bilorus

Academician of the National Academy of Sciences of Ukraine, Professor, Doctor of Sciences (Econ.),
Head of Department of Globalization, Geopolitics and Geo-economics, Institute of World Economy
and International Relations of the National Academy of Sciences, Kyiv, Ukraine

TRANSITIVE COUNTRIES IN THE WORLD-SYSTEM OF POST-INDUSTRIAL GLOBALISM

Abstract. The article deals with the transformation problems of the transitional countries under post-industrial world-construction. Global technological method of production is the basic factor of the formational globalism's world-system development. The global corporatization strengthens the influence of objective economic laws of new social formation. All economic categories are under modification. The internal contradictions of the system are strengthening. The success of the reverse market transformation of administrative economies depends on solving of complex institutional problems. Reindustrialization and neo-industrialization are inevitable stages of transitional countries switch to post-industrial, socially-oriented system.

Key words: global transformation; world-system of globalism; global technological method of production; transitional countries; neo-industrialization; socially-oriented economies.

JEL Classification F01, P27

Постановка проблеми. У XXI столітті глобалізований світ розвивається, трансформується та ускладнюється небаченими масштабами і темпами. При цьому глобальна некерованість світу стає великою загрозою. Незважаючи на традиційну консервативність економічної науки та динамічну інерцію її відставання від практики розвитку, світова економічна наука прискорено диверсифікується і трансформується. На порядку денному XXI ст. імперативно постало надзавдання – формування нової цілісної філософії світового господарства, питання про яку було висунуто ще у кінці XIX-го – на початку XX століття [1]. Йдеться про формування науки про наукове, ноосферне господарювання в новому глобальному середовищі, у світосистемі глобалізму. Торують собі дорогу та поступово вводяться в науковий оборот такі поняття, як «глобальна політична нооекономіка», «глобальна геоeкономіка» [2], нова глобальна геополітика і глобалістика. Небачено зростає зна-

чення нових знань про закони та закономірності світового розвитку. Ті, хто ігнорує знання про майбутнє світу, ризикують втратити це майбутнє [3, р. 5].

Настав час поглибленого дослідження теорії економічної глобалістики і теорії світосистеми глобалізму. Без цього зрозуміти глобалізований світ, сприйняти напрями, перспективи та закони його розвитку неможливо. Дивним анахронізмом виглядає той факт, що людство і в XXI ст. продовжує жити й керуватися категоріями та економічними законами XIX ст. Зберігається й дуже повільно еволюціонує система світової економіки, базована на принципах приватної власності, експлуатації, системі наживи окремих індивідів. Глобальна корпоратизація світу не відмінила приватновласницького способу розподілу і перерозподілу, експлуатації людей, а лише надала їм наднаціонального, глобального характеру. Зростають масштаби експлуатації відсталіх країн авангардними країнами.

Дослідження сучасних наукових концепцій, а також генези, об'єктивних законів і категорій світосистеми глобалізму, що нині активно формується, дозволили нам

* У цьому номері публікується перша частина статті. Її продовження читайте в №9-10(1)'2013.

дійти висновків, що глобальний постіндустріалізм – це новий суспільно-технологічний спосіб виробництва, а відтак світосистема глобалізму – це новий світовий соціально-економічний устрій і суспільно-політичний лад. При цьому ми виходимо з того, що вже фактично відбулася глобалізація та інтеграція національних капіталів у глобальний капітал. Інтенсифікуються процеси трансформації світового економічного простору в глобальний економічний простір, фактично завершується формування глобального ринку. Набуває небачених масштабів глобальна корпоратизація світу як специфічна форма глобального усупільнення виробництва, яка поєднує у собі монополізацію глобального виробництва і веде до заміщення класичної ринкової конкуренції глобальною неоконкуренцією. У цих умовах об'єктивно трансформуються всі форми власності. Провідною формою власності стає глобальна власність, а категорія вартості модифікується в категорію глобальної вартості. Глобальна інформатизація і глобальна інтелектуалізація світового розвитку призвели до остаточного перетворення везагальної праці у глобальну везагальну працю. Водночас, в умовах світосистеми глобалізму господарююче людство ще не стало глобальним суб'єктом світового господарювання, а залишається його ресурсом і об'єктом експлуатації. Посилюється основне протиріччя та внутрішній конфлікт розвитку світосистеми глобалізму – конфлікт між глобально усупільненим виробництвом і приватновласницьким розподілом та привласненням результатів глобального виробництва обмеженим колом індивідумів – реальних власників корпорацій. Хронічна криза світосистеми глобалізму, її незворотні негативні наслідки стали характерною ознакою нинішнього стану світового розвитку і однією з його закономірностей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теорія зворотної трансформації від командної, адміністративної економіки до глобалізованої сучасної технотронно-інформаційної економіки знаходиться на самому початку свого формування і розвитку. Непередбачуваною є ситуація з розвитком основ політичної економії світосистеми глобалізму. За прогнозами західних дослідників Дж. Сороса (*D. Soros*), І. Кейнса (*J. Keynes*), Г. Кана (*H. Kahn*), у XXI ст. ринковий фундаменталізм та спекулятивний характер глобальної економіки посилять своє панівне становище під впливом технотронно-інформаційних чинників глобальної монополізації виробництва і ринків та нарощування глобальної експлуатації країн за межами «золотого мільярда» [4].

Мета статті – дослідження сучасних соціально-економічних проблем транзитивних країн і оцінка можливостей прискорення їх трансформації та інтеграції у світові (глобальні) і європейські структури та системи.

Основні результати досліджень. Нинішній теоретичний вакуум створює надзвичайно складні умови трансформаційного розвитку транзитивних, у тому числі постсоціалістичних, країн. Унікальний позитивний, і особливо негативний, досвід Китаю, В'єтнаму, Росії, України, які після розпаду СРСР демонстрували «економічні дива» навіть в абсолютно несприятливому глобальному середовищі, ще не стали предметом дослідження сучасної світової економічної науки. Тож виникає сумнів щодо існування єдиної світової економічної науки, адекватної імперативам розвитку світової економіки XXI ст. Багато у чому економічна наука застигла на доктринах XIX ст.

Транзитивно-трансформаційна «одіссея» розвитку транзитивних постсоціалістичних країн – украї актуальна тема, бо ці країни є великим резервним ресурсом якісно нового світового розвитку. Західна економічна наука, із цілком зрозумілих причин, приділяє недостатню увагу дослідженню соціально-економічних проблем транзитивних і, особливо, постсоціалістичних країн, які в недалекому майбутньому можуть відігравати лідируючі ролі у процесах розвитку. Західні економічні теорії виявилися неспроможними передбачити, а тим паче захистити свій високорозвинутий світ від системної глобальної кризи, яка набуває

хронічного характеру і має незворотні негативні соціально-економічні наслідки. Унікальний досвід зворотної трансформації Китаю, Польщі, Чехії, Словаччини, Словенії, Угорщини та інших держав колишнього «соціалістичного табору» залишається поза увагою західної, навіть «нобелівської» економічної науки. Це ознаки її глибокої кризи.

На початковій стадії трансформаційних реформ західні теоретики запропонували примітивну, єдину для всіх транзитивних країн шаблонну глобальну стратегію – «Нову Біблію політичних реформ» [5], яка містила такі імперативи, як ліквідація диктатури, систем тоталітаризму, імперіалізму і пригноблення, відміна одноосібного правління державами та ін.

Сучасний глобалізований світ, якому притаманні історично небачений прискорений рух й інтенсивна трансформація, набуває якісно нового характеру. Відходить у минуле абсолютний примат тотального економізму і відбувається зсув світового розвитку в бік його інтегрованої глобальної соціалізації. Випереджаючи економічну науку, світова економіка генерує перспективні моделі та структури ноосичної (ноосферної) економіки, які поєднують у собі економічні й соціальні інтереси і базуються на принципах людського розуму. У цьому контексті парадоксальним видається той факт, що традиційна економічна наука виступає апологетом економіки наживи обмеженого кола хижаків бізнесу. Сучасний глобалізаційно-цивілізаційний процес та глобальна система постіндустріалізму й пост-економізму ввійшли в зону непримиримого конфлікту із світосистемою глобалізму, базованою на принципах анахронічної економіки наживи. На шляху якісної перебудови економічної світосистеми економічна наука покликана дати відповідь на питання про те, як здійснити соціалізацію економічного розвитку, забезпечуючи при цьому механізми конкуренції і стимулювання.

Досвід розвитку транзитивних пострадянських країн показав, що «голий» економізм ринкових трансформацій та ігнорування соціального і гуманітарного аспектів розвитку відкидають країни назад, у зону дикого капіталізму з його хижакським первісним нагромадженням капіталу, замість того щоб забезпечити перехід від системи державно-адміністративної економіки до економіки сучасного цивілізованого ринку, а не до системи олігархічної економіки. Тоді як традиційні ринкові країни розвивають соціально орієнтовані держави й економіки, багато транзитивних країн опинилося у «раю» дикого капіталізму.

Вихід із цього «раю» ускладнюється зовнішнім оточенням транзитивних країн і, особливо, формуванням економічної світосистеми глобалізму та євразійського імперіалізму і гегемонізму. На непротиставлених умовах розвитку транзитивних країн акцентують найбільш авторитетні експерти світу. Наприклад, Дж. Сакс стосовно України пише: «Україна переживає не одну, а цілі три трансформації: перехід від диктатури до демократії, від колонії до самостійної нації та від економічного занепаду до оздоровлення і зростання. Небагатою країнам в історії людства доводилося розв'язувати ці проблеми водночас». Цими словами сказано дуже багато, але не все. Як і інші транзитивні країни, Україна переживає одночасну трансформацію політичної, економічної, соціальної системи та, що є найбільш складним, – формування єдиної політичної нації і об'єднання цивілізаційно розірваних країн Сходу та Заходу на базі європейських цінностей. Суверенна державність України – це не «манна небесна» Українському народу. Він заплатив за неї надзвичайно високу ціну мільйонів людських життів. У зв'язку із цим державність України є найвищою цінністю нашого народу. Її треба захищати у жорстких умовах глобально-цивілізаційних процесів, імперативам яких підпорядковується траєкторія системних трансформацій усіх держав. Для уникнення надмірного і руйнуючого тиску глобальних процесів кожна держава повинна мати захисну глобально орієнтовану стратегію розвитку. Такої адаптаційної стратегії колишній СРСР не мав. Його розпад став логічним результатом як внутрішнього, так і глобального розвитку. Багато сучасних дослідників вважає, що в

сучасній світосистемі глобалізму взаємозалежність досягла такого рівня, коли всі трансформаційні зміни можливі тільки в межах глобального мейнстріму, його концептуальної логіки та принципів [6, с. 21]. Ось чому так важливо знати та враховувати закон і силу світового розвитку, як закликав М. Драгоманов ще у XIX ст. Це єдине, що дасть можливість максимально використовувати механізми та позитивні сторони глобальної інтеграції.

Як відомо, сучасний процес глобалізації покликаний до життя завершенням епохи індустріальної економіки «фабричних труб» і переходу до інформаційно-інтелектуальної технотронної економіки. Технотронна економічна система – це новий суспільно-технологічний спосіб виробництва, базований на утвердженні планетарного статусу людини та людства як реального суб'єкта виробництва і економіки, а не як об'єкта виробництва та ресурсу для експлуатації. У цьому закладені великі можливості й великі економічні конфлікти. З одного боку, постіндустріальне суспільство і його постіндустріальна економіка об'єктивно рухаються в напрямі формування, утвердження планетарно-глобального суспільства та глобальної економіки. З другого боку, сучасна світосистема глобалізму продовжує базуватися на принципах економіки індивідуальної наживи і посилення експлуатації країн та народів. Це є непримиренна суперечність глобального розвитку.

Продовження існування економіки наживи в сучасній формі світосистеми глобалізму вступає в непримириме протиріччя із принципами постіндустріальної революції, яка за своїм змістом є революцією глобального демократичного лібералізму – свободи людини від експлуатації, утвердження демократії, особистих прав, справедливості, верховенства права. Глобальний демолібералізм, постіндустріалізм, інтегративна глобалізація мають спільну генезу. Тотальний силовий глобалізм – це відхилення від його природи як форми інтеграції. Залишається сподіватися, що епоха постіндустріальної революції та ліберальна революція призведуть до заміни силової глобалізації як форми експлуатації людства і системи економіки наживи на систему справедливого розподілу та перерозподілу виробленого суспільного продукту.

Ліберальна революція, яка відбулася у 33 країнах світу (транзитивні країни), мала демократичний, антикомуністичний, антитоталітарний характер. У транзитивних країнах – пострадянських суверенних державах – революція відзначалася найбільш складним, унікальним перебігом. Але суть її була ліберально-демократичною. Важливо, що транзитивні країни, перебуваючи у стані ліберально-демократичної революції, вступили в історичну епоху глобального лібералізму і, таким чином, органічно влились у мейнстрім світового розвитку і прогресу [7, с. 10].

Історично ліберально-демократична революція сучасних транзитивних країн почалася в Китаї із «лібералізму з китайською специфікою» Ден Сяо Піна, який забезпечив впровадження ліберально-ринкових методів господарювання і небачено швидко економічне зростання за одночасної консервації існуючої політичної системи. Він звільнив економіку від тотального диктату політики, ринок – від деспотії держави. Але поки що не звільнив народ Китаю від бідності та несправедливості.

У СРСР горбачовська «перебудова» за своєю суттю також мала ліберально-демократичний характер. Але політична система і суспільство не були підготовлені до її ефективного сприйняття та реалізації. У цьому причина невдачі. І сьогодні політична система СРСР законсервована в Росії у формі складної суміші влади олігархату та державної бюрократії і декоративної системи «контрольовано-керуваної демократії». Багато транзитивних пострадянських республік пішло шляхом формування «сімейних автократій», які поставили під свій контроль і економіку, і політику, і все суспільство. Навряд чи варто чекати від цих режимів великих трансформаційних досягнень та соціального прогресу. Це стосується і України.

Державний суверенітет України дав можливість уже на старті транзитивних трансформацій (1991 р.) сформу-

вати стратегічний курс розвитку суспільства і економіки, адекватний мейнстріму глобально-цивілізаційних процесів. Стратегія розбудови власної суверенної держави та ринкової економіки спонукали до органічної і незворотної інтеграції в систему глобальних перетворень [6, с. 23]. На жаль, Україні, яка на початку незалежності мала найкращі потенційні можливості, не вдалося уникнути реверсного етапу «дикого капіталізму» з його злоякісним первісним нагромадженням капіталу та надексплуатацією людських і природних ресурсів. Дезінтеграція процесів розвитку та демократизації політичної, економічної і соціальної системи перетворила нашу країну з надрозвинутої аграрно-індустріальної держави в державу з найбільш бідним населенням у Європі. Україна стала всеєвропейською глобальною лабораторією як позитивного, так і негативного досвіду соціально-економічного та суспільно-гуманітарного розвитку. Тому однією із причин «помаранчевої» ліберально-демократичної революції була спроба повернути країну на шлях демократизації економіки, влади, держави і суспільства, забезпечити її від загрози тотальної олігархізації, встановлення режиму «влади грошей», монополізації власності й ресурсів, безробіття та зuboження громадян.

Глобальна економічна криза, що розпочалася у 2008 році, засвідчила той факт, що новостворена економічна система України була неконкурентоспроможною. Відтак країна увійшла у глобальну кризу невідповідності. Не дивно, що це спричинило «трансформаційну кризу України», яка набула загального характеру, продовжується і сьогодні та поглиблюється. Інтеграційні європейські шанси під загрозою.

Виникає закономірне питання: чи можна стверджувати, що Український ліберально-демократичний проект став невдалим і що він закінчився, поступившись місцем «новому порядку» з українською специфікою у формі влади олігархату та грошей і «демократури» як суміші декоративної демократії, соціальної демагогії та авторитаризму? Досвід першої чверті століття державного суверенітету України показує, що її історична доля як демократичної європейської держави ще далеко не вирішена. Продовжує діяти тяжка динамічна інерція системи адміністративного соціалізму, яку олігархат успішно «переварив» і використовує як власний всемогутній адміністративний ресурс. Але чи не найбільшим злом є інерція розвитку адміністративно контрольованого суспільства, яке ще не «прокинулось» до нового життя та демонструє всетерпимість і байдужість, загрозили ознаки цивілізаційних регіональних розривів та відсутність характеру об'єднаної політичної нації, яка має спільні цінності й довгострокові цілі. Цю ситуацію експлуатують як внутрішні, так і зовнішні антиукраїнські та антидемократичні сили. Одні прагнуть втягнути Україну у свої інтеграційні структури на кшталт ЄЄП, ЄВРАЗЕС, Митного союзу для наступного відтворення власних «м'яких» імперій. Інші докладають зусиль для перетворення України в олігархічну монополію, консервації бідності та безправ'я народу, розуміючи, що бідність – це для них рентабельна форма експлуатації, складова глобальної експлуатації людини і суспільства.

Як підкреслював Президент США Т. Рузвельт, бідна людина – це найкращий матеріал для диктатури. Неможливо говорити про економічну демократію та справедливість у країнах, особливо транзитивних, де президенти, прем'єри і міністри стають мільонерами та мільярдами за рівня бідності в суспільстві 35–40% і де президентські «сім'ї» володіють 80% національних активів. У США такі президенти неодмінно стали б «клієнтами» Верховного суду і Генеральної прокуратури.

Злоякісна трансформація економік транзитивних країн у кланово-сімейні, олігархічні економіки має неминуче стати предметом розгляду парламентів і міжнародних організацій. Назріла проблема переходу до парламентської системи державного правління із двопалатними парламентами.

Висновок. Досліджуючи трансформаційні революції постсоціалістичних країн, західні вчені дійшли висновків,

що складність і тривалість трансформації залежить від тривалості перебування країн у режимі адміністративного соціалізму та що найбільшими є труднощі трансформації людини-громадянина, її свідомості, способу мислення і готовності до активних дій із захисту власних інтересів, а також до об'єднання зусиль у боротьбі за власні права і справедливість. Ні в Україні, ні в інших транзитивних країнах революційної трансформації людини-громадянина та суспільства у цілому ще не відбулося. Не відбулось і формування нової демократичної еліти. Очевидно, що для цього буде потрібно декілька поколінь. Тому, з точки зору «тонкої людської технології» революційної трансформації, ми знаходимося лише на самому початку реалізації Українського трансформаційного проекту. Його успішна реалізація потребує великого синергетичного ефекту об'єднаної всенародної праці та консолідації суспільства. Інтелектуальні лідери нашого народу вірять у те, що сучасна суверенна Україна, яка відновила свою державність у 1991 р. і стала органічною складовою всесвітньої ліберально-демократичної революції, яка інтегрує у собі принципи соціального лібералізму та соціал-демократичних ідей, очевидно, не зверне з цього шляху. Бо це єдино правильний Український шлях розвитку і прогресу.

Література

1. Булгаков С. Н. Философия хозяйства / С. Н. Булгаков. – М. : Наука, 1990. – 412 с.
2. Гальчинський А. С. Політична нооекономіка: начала оновленої парадигми економічних знань / А. С. Гальчинський. – К. : Либідь, 2013. – 472 с.

3. Kahn H. The Next 200 Years / Kahn H., Brown W., Martell I. – London : Athlone Press of the University of London, 1976. – 197 p.
4. Білорус О. Г. Проблеми глобальної модернізації та імперативи неоіндустріалізації транзитивних країн / О. Г. Білорус // Економічний часопис-XXI. – 2012. – № 9–10. – С. 3–6.
5. Perry-Puzyrewski T. Das Corporatism: The New Testament, with New Reforms, for a New Russia / T. Perry-Puzyrewski. – N.Y. : Macroman, 1993. – 244 p.
6. Гальчинський А. С. Нотатки радника Президента. Десять років з Президентом Леонідом Кучмою / А. С. Гальчинський. – К. : Либідь, 2013. – 584 с.
7. Евстигнеева Л. П., Евстигнеев Р. Н. Экономический рост – либеральная альтернатива / Л. П. Евстигнеева, Р. Н. Евстигнеев. – М. : Наука, 2005. – 519 с.

Стаття надійшла до редакції 18.06.2013

References

1. Bulgakov, S. N. (1990). *Philosophy of economics*. Moscow: Nauka (in Russ.).
2. Halchynskiy, A. S. (2013). *Political nooeconomics: the principiums of economic knowledge renewed paradigm*. Kyiv: Lybid (in Ukr.).
3. Kahn, H., Brown, W., & Martell, I. (1976). *The Next 200 Years*. London: Athlone Press of the University of London.
4. Bilorus, O. (2012). Problems of Global Modernization and Imperatives of Neo-industrialization of Transitional Countries. *Ekonomichnij Casopis-XXI (Economic Annals-XXI)*, 9-10, 3-6 (in Ukr.).
5. Perry-Puzyrewski, T. (1993). *Das Corporatism: The New Testament, with New Reforms, for a New Russia* N.Y.: Macroman.
6. Halchynskiy, A. S. (2013). *The Notes of Adviser of the President. 10 years with President L. Kuchma* Kyiv: Lybid (in Ukr.).
7. Yevstignieieva, L. P., & Yevstignieiev, R. N. (2005). *Economic Growth – Liberal Alternative*. Moscow: Nauka (in Russ.).

Received 18.06.2013

УДК 339.7:339.982

Н. Я. Кравчук

кандидат економічних наук, доцент, докторант кафедри міжнародних фінансів, Тернопільський національний економічний університет, Україна
kravchukmf@rambler.ru

СИСТЕМНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ТА СТРАТЕГІЧНІ ВЕКТОРИ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ГЕОФІНАНСОВОГО ПРОСТОРУ В УМОВАХ НЕРІВНОВАЖНОГО РОЗВИТКУ

Анотація. У статті розкрито проблеми реструктуризації геофінансового простору в умовах нерівноважного розвитку, руйнування вертикально-ієрархічних і лінійно детермінованих систем та загострення глобальних міжсистемних трансформацій. Узагальнено стратегічні вектори й обґрунтовано системні детермінанти реструктуризації геофінансового простору у функціональному, просторовому і часовому вимірах.

Ключові слова: геофінансовий простір, реструктуризація, нерівноважний розвиток, міжсистемні трансформації.

Н. Я. Кравчук

кандидат экономических наук, доцент, докторант кафедры международных финансов, Тернопольский национальный экономический университет, Украина

СИСТЕМНЫЕ ДЕТЕРМИНАНТЫ И СТРАТЕГИЧЕСКИЕ ВЕКТОРЫ РЕСТРУКТУРИЗАЦИИ ГЕОФИНАНСОВОГО ПРОСТРАНСТВА В УСЛОВИЯХ НЕРАВНОВОСНОГО РАЗВИТИЯ

Аннотация. В статье раскрыты проблемы реструктуризации геофинансового пространства в условиях неравновесного развития, разрушения вертикально-иерархических и линейно детерминированных систем и обострения глобальных межсистемных трансформаций. Обобщены стратегические векторы и обоснованы системные детерминанты реструктуризации геофинансового пространства в функциональном, пространственном и временном измерениях.

Ключевые слова: геофинансовое пространство, реструктуризация, неравновесное развитие, межсистемные трансформации.

Natalia Kravchuk

Ph.D. in Economics, Associate Professor, Dr. Sc. (Econ.) Degree Seeker, Ternopil National Economic University, Ukraine

SYSTEM DETERMINANTS AND STRATEGIC VECTORS OF GEO-FINANCIAL SPACE RESTRUCTURING IN CONDITIONS OF DISEQUILIBRIUM DEVELOPMENT

Abstract. *Introduction.* Modern geo-financial space development is taking place in conditions of intersystem transformations which are coherent with the logics and methodological concept of the nonlinear dynamics theory. In such conditions, the new occurs from the transitional, systemically indefinite state (chaos) which can not be changed quickly, contains creative energy and constructive potential for fundamental transformations. Significance of intersystem transformations methodology especially actualizes in analyzing of geo-financial space strategic restructuring vectors in conditions of disequilibrium development.